

CD KLASSIEK

Pruikentijd
Danican & Montéclair

Marie-Céline Labbé en Marion Treupel-Franck zijn met deze bevallige suites van Pierre Danican Philidor (1681-1731) en met enkele 'brunettes' van Michel Pignolet de Montéclair (1667-1737) niet aan hun proefstuk toe. Ze brachten al eerder een cd met traversomuziek uit de pruikentijd.

De naam Philidor kan verwarrend zaaien. Er zijn namelijk niet minder dan veertien componisten met die naam bekend, want in het Franse muziekleven behoorden de Philidors een eeuw lang tot de crème de la crème. Stamvader André Philidor, een vriend van Jean-Baptiste Lully (1632-1687), speelde hobo in het orkest van de musketiers (de militaire kapel *Grande Écurie*). Zijn zoon Anne Philidor stichtte het *Concert Spirituel des Tuileries* en dan waren er nog allerlei François en Nicolas die in Versailles het mooie weer mochten maken.

Pierre Danican Philidor – Danican is een verfransing van de Schotse voornaam Duncan – componeerde de hier uitgevoer-

de suites in 1717-1718. Dwarsfluit werd toen een geliefd instrument in de aristocratische salons, de zachte toon is immers perfect voor een niet al te grote ruimte. Bij Philidor zijn het traversospel en het gevoel voor de versieringen dan al goed ingeburgerd.

Vóór het einde van de zeventiende eeuw componeerde Michel Pignolet de Montéclair, een oudere tijdgenoot en collega van Hotteterre en Philidor, immers een bewerking van dergelijke 'brunettes' voor traverso. Die popmuziek van weleer genoot veel succes. Liefde is dan ook van alle tijden. Nu, driehonderd jaar later, klinkt de fluitmuziek van Philidor en de Montéclair nog altijd bijzonder en vol tedere emoties. Dat is niet in het minst de verdienste van de beide knappe speelsters, die de luisteraar weten te boeien met hun originele vertolking en interpretatie van een al bij al te weinig gekend repertoire.

Marie-Céline Labbé en Marion Treupel-Franck zijn uitstekende musiciennes. Labbé won in haar thuisland Canada alles wat daar aan prijzen te winnen viel vóór ze naar Europa kwam om zich te specialiseren bij 'onze' Barthold Kuijken. Treupel-Franck van haar kant is ook al een Kuijkenleerlinge en speelt met belangrijke groepen. (JC)

Fil d'argent, fil d'or. Suites and Brunettes for Two Traversos, door Marie-Céline Labbé & Marion Treupel-Franck (dwarsfluit), Ramée, RAM 1405, 23,50 euro.

Liszt liet het daarbij, al voerde hij de bewerkingen wel geregeld zelf uit. In 1863, toen Liszt in ballingschap in Rome leefde, klopte de uitgever opnieuw aan met het verzoek alle negen symfonieën uit te bewerken.

Grootste uitdaging bleek de negende. Hoe dat meesterwerk voor orkest, solisten en koor omzetten? Liszt bestudeerde in detail Beethovens orkestratie en probeerde daarbij een onderscheid te maken tussen partijen die wezenlijk zijn en partijen die dat minder zijn. Het ging hem allereerst erom het meesterwerk te doorgronden. Vervolgens schreef hij het geheel. De negende is het hoogtepunt van Liszts transcripties. Pianist Yury Martynov, die alle Beethoven-transcripties van Liszt wil uitvoeren, schittert op deze cd. (EDS)

Franz Liszt, Ludwig van Beethoven, *Symphony No. 9*, door Yury Martynov (piano), Alpha, Alphan 227, 22,50 euro.

CD KLASSIEK

Negende op piano
Franz Liszt

Voor menig componist uit de negentiende eeuw had Beethoven het statuut van een halfgod. Het probleem was dat diens indrukwekkende symfonieën slechts zelden te horen waren, omdat ze een groot orkest vereisten en geluidsopnamen natuurlijk nog niet bestonden.

Muziekuitgeverij Breitkopf & Härtel vroeg in 1838 de jeugdige Liszt Beethovens symfonieën aan te passen voor piano. De later beroemde componist kreeg 8 francs per bladzijde en voltooide slechts drie van de negen.

BOEK SPIRITUALITEIT

Ombuiging van hebzucht
Anselm Grün

Minstens een keer per jaar verschijnt er een boek van de Duitse monnik Anselm Grün. De formule is steeds dezelfde: voor een levensnabij thema zoekt Grün levenslessen in de Schrift, in de moderne (Duitstalige) psychologie en bij de vaders van het monnikenwezen.

Anselm Grün, geboren in 1945, is sinds 1965 monnik van de be-

nedictijnenabdij in Münster-schwarzach in Beieren. In 1974 promoveerde hij in de godgeleerdheid met een proefschrift over de theoloog Karl Rahner. Van 1977 tot 2013 was hij echter bedrijfsleider van zijn abdij. Grüns klooster omvat dan ook een college, een boerderij, een boekhandel met uitgeverij en een drukkerij, plus een gastentehuis en retraitewoning. Daar preekt Grün retraites die vervolgens leiden tot een boek.

Over hebzucht en begeerte. Ontsnappen aan het streven naar meer is de Nederlandse vertaling van *Gier*. In dat boek schrijft de Duitse bestsellerauteur onder meer over het destructieve karakter van de begeerte, waarvan egocentrisme volgens hem het fundament is. Grün hoopt de lezer door middel van een stappenplan te helpen zich te bevrijden van hebzucht en andersoortige begeerte.

Het overgrote deel van het boek bestudeert echter op basis van teksten uit het Nieuwe Testa-

ment hoe Jezus ons een weg uit de greep van de begeerte toont. Begeerte kan namelijk ook aanzetten tot spirituele groei. Achter de begeerte schuilt immers altijd het verlangen naar geluk. Het gaat erom begeerte om te buigen naar dankbaarheid en solidariteit. Interessant is dat Grün stelt dat Jezus ons niet aanzet de begeerte te onderdrukken, maar net om te vormen, of liever nog om te buigen. (EDS)

Anselm Grün, *Over hebzucht en begeerte. Ontsnappen aan het streven naar meer*, Ten Have, Utrecht, 2015, 160 blz., 16,99 euro, ISBN 978 90 2590 495 1.

BOEK LEVEN

Omgaan met lijden
Marinus van den Berg

Terwijl de boekhandels vol liggen met werken over geluk, het ene al makkelijker verteerbaar dan het andere, verschijnt er een boek over lijden. Door zijn jarenlange ervaring als pastor en geestelijk verzorger leerde Marinus van den Berg, die

veel schreef over afscheid, rouw en verdriet, dat het erkennen van lijden het lijden kan verlichten. Lijden moet je niet ontkennen of onderschatten, want dan wordt het net zwaarder.

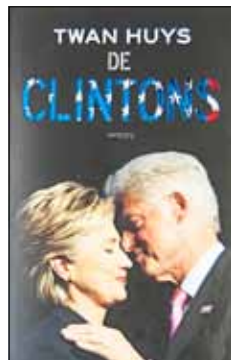
Zijn *Lijden verlichten* is een aanschakeling van gedachten, intermezzi, mijmeringen en ontmoetingen. Het is ook een persoonlijk boek. Zo lezen we: „Als ik al iets mag zeggen over God, dan is het vermoedend. Dan voel ik me meer thuis bij de verhalen die zeggen dat God zich met de lijdende mens en het lijden verbonden heeft.”

De auteur gaat ervan uit dat lijden in vele vormen bestaat. Hij wil er geen encyclopedie van samenstellen, maar toch waagt hij een poging een en ander in kaart te brengen, opnieuw met als doel het lijden te verlichten. „Lijden

moet en mag niet verheerlijkt worden”, schrijft hij. „Lijden moet wel ‘aangekeken’, opgemerkt worden. Lijden vraagt om een antwoord, wat niet betekent dat alles opgelost kan worden. Lijden is onaf leven, lijden is weerbarstig leven. Leven is eerder chaos dan harmonie.” (EDS)

Marinus van den Berg, *Lijden verlichten. Op weg gaan met de ander*, Ten Have, Utrecht, 2016, 222 blz., 19,99 euro, ISBN 978 90 2590 498 2.

BOEK ACTUALITEIT

Mchtig echtpaar
Twan Huys

Op 1 maart was het *Super Tuesday*, voorverkiezingen in dertien staten die moeten bepalen wie er in de Verenigde Staten presidentskandidaat mag worden. Amerikakenner Twan Huys schreef een portret van de Clintons. Hillary, echtgenote van Bill Clinton, president van 1993 tot 2001, waagt zich een tweede keer in het strijdperk. Zeven jaar geleden verloor ze van Barack Obama, die de democratische nominatie in de wacht sleepte en de eerste zwarte president werd.

Uitgangspunt is dat Hillary sinds haar studentenjaren een

mateloze ambitie koestert en door zowat iedereen in haar omgeving werd beschouwd als mogelijke eerste vrouwelijke president. Het liep anders. Huys sprak met vrienden van de Clintons, met gewezen adviseurs en campagnelieden. Het levert geen fraai portret op, maar fascineert des te meer.

Dick Morris, die haar vijandig is gezind, meent dat Hillary een goede kans maakt president te worden, al zal er op de achtergrond altijd ook Bill zijn. „Het heeft me altijd gefraspeerd, wat Hillary en Bill bijeenhield, was hun gezamenlijke liefde voor Bill. Zij heeft veel moeten opgeven voor zijn wispelturige genegeheid. Iedere keer moest ze hem redden om politieke macht te verwerven. De prijs die ze daarvoor betaald heeft, is enorm. Het feit dat ze bereid was zo ver te gaan, geeft je een idee van hoe ze als president zal zijn.”

Over Hillary's geloof komen we weinig te weten. Ze profileert zich amper als confessioneel-gelovige. Dat verhoogt vandaag net haar kansen, meent de auteur, omdat geloof almaar minder een rol speelt in de Amerikaanse politiek. Amerikanen zijn in een decennium tijd veranderd van

overwegend conservatief naar veeleer vrijzinnig. Die 'culturele revolutie' speelt Hillary Clinton in de kaart.

Tijdens deze campagne worden de Clintons uitgedaagd van diverse zijden, bijvoorbeeld door de afkeer van het establishment, zoals wordt verwoord door de bejaarde maar populaire senator Bernie Sanders, een zelfverklaarde socialist nota bene en een jood. Hij en zijn achterban dagen de Democratische verkiezingsmachine uit. Hoe het afloopt, zien we wel. Intussen is de campagne ook entertainment voor de hele wereld. Dit boek helpt alvast een en ander te begrijpen van het spannendste verkiezingsjaar ooit. (EDS)

Twan Huys, *De Clintons*, Prometheus, Amsterdam, 2016, 230 blz., 19,95 euro, ISBN 978 90 4462 960 6.